

Ірина Пісулінська

І ЗНОВУ ПРО ЛЮБОВ

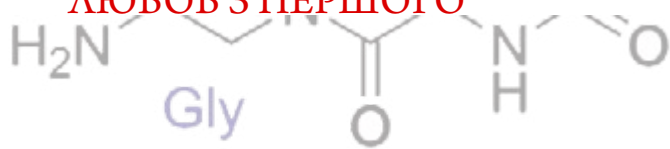
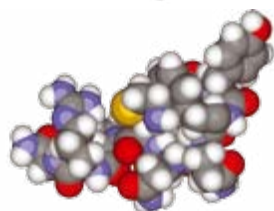
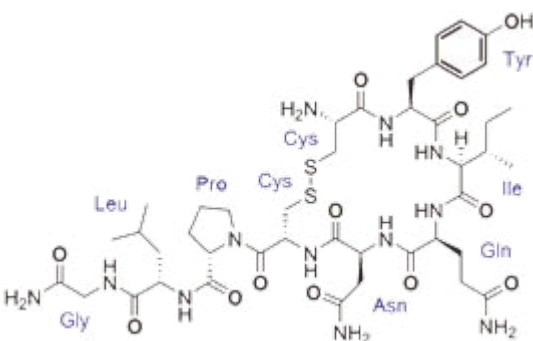
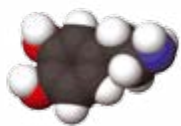
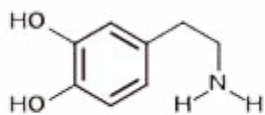
Спершу про головне – про причину дивовижної поведінки “закоханих”. Чи знаєте ви, що ними керують хімічні речовини?

ЛЮБОВ – ЦЕ ХІМІЯ?

Пара моногамних тварин проводить багато часу разом. Тварини чистять одне одного, доглядають і вигодовують малят, самці агресивно захищають самок і свою територію, добувають їжу для самиці. Хіба не любов? Для полігамних тварин така поведінка не є характерною. Чому?

Спробуємо пояснити ці надзвичайно складні процеси. Вчені з'ясували, що статеву поведінку тварин регулюють стероїдні гормони. Дуже важлива роль належить таким гормонам як окситоцин і вазопресин. У моногамних тварин під час спарювання в мозку утворюється допамін (інакше дофамін). Ця речовина покращує самопочуття тварин, викликає ейфорію. Окситоцин та вазопресин сприяють запам'ятовуванню ознак партнера, який стимулює утворення допаміну. Рецептори головного мозку розпізнають ці гормони, з допомогою яких партнери приязно відносяться один до одного та до свого потомства. Виявляється, що у полігамних тварин цих рецепторів недостатньо. Допамінова ейфорія та інстинкти спричиняють ряд подій, які ведуть до продовження життя і збереження виду. Тварини спарюються, доглядають і віддано захищають один одного, дбають про потомство. Усе це – дія гормонів.

ЛЮБОВ З ПЕРШОГО

ПОДИХУ

З чого починається знайомство? Частіше всього – з першого подиху, який приносить запах нового знайомого чи знайомої. Розповісти словами, яким запахом дивують один одного особи різної статі, важко. Треба нюхати. Запахи відіграють у їхньому житті важливу роль, а деяким тваринам (американським скунсам, тхорам) навіть рятують життя. Хімічне чуття є чи не найдревнішим чуттям тварин.

Про любов з першого подиху могли б розповісти (якби вміли говорити) плазуни. Короткозорим зміям і крокодилам пахучі речовини допомагають зустрітися під час шлюбного періоду.

Щоправда, не обов'язково треба вдихати повітря, щоб відчутти запахи. Комахи сприймають запахи антенами-вусиками, хімічні речовини у воді передають вісточки від тварини до тварини про бажання зав'язати шлюбні стосунки. Тому для багатьох тварин можна говорити про любов з першого понюху.

“ЗАПАШНА МОЯ КОХАНА”

Спеціальні залози комах виробляють пахучі речовини – феромони. Кожен вид комах має особливі, притаманні лише їм, феромони. У період розмноження самки надсилають самцям зашифроване у вигляді цих хімічних речовин повідомлення, і самці за запахом знаходять своїх обраниць. Тутовий шовкопряд вловлює феромони і віднаходить самку на відстані 3,8 км, а самець метелика нічне павичеве очко – на відстані 8 км. Під час пошуків самець враховує навіть напрямок вітру.

Тутовий шовкопряд

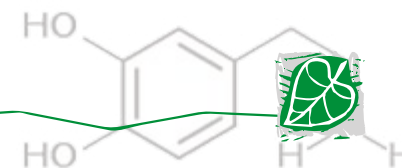

ОДИНОКИЙ САМЕЦЬ БАЖАЄ ПОЗНАЙОМИТИСЯ...

Самці також інформують самичок про свої принади. У своєму хімічному оголошенні самець стисло зашифровує важливу інформацію: "Я готувався заздалегідь до подружнього життя і буду турботливим татусем для наших спільних дітей".

Оригінально турбуються про потомство самці деяких видів метеликів-молі. Згідно своєї генетичної програми, самець заздалегідь готується стати татусем. Ще у фазі гусениці самці живляться дуже отруйними бобами і накопичують отруйну речовину в своєму тілі (без шкоди для себе). Згодом отрута надасть дорослому самцеві сильного запаху, який буде приваблювати самок. Що сильніший запах, то більша цікавість з боку самок. А все тому, що самець вкриває відкладені самкою яйця невеликою кількістю нешкідливої для них отрути, щоб захистити їх від поїдання хижаками. Звичайно, самка діє інстинктивно. Вибираючи дуже ароматизованого самця, вона не усвідомлює, що з таким татусем яйця будуть наче за отруйною стіною.

ХІМІЧНІ ШИФРУВАННЯ ССАВЦІВ

Пахучі залози є і у ссавців. Це – видозмінені потові або сальні залози. Ароматичні речовини, які виділяють ці залози, не лише допомагають тварині сподобатися партнерові, але й вказують звірям одного виду, що територія вже зайнята. Здатність захопити і відстояти територію проживання для своїх потомків сприяє продовженню роду.

Пахучі залози ссавців розташовані на різних частинах тіла. Олені, антилопи, вівці позначають сучки дерев і кущі виділеннями передочної залози. Ведмеді обдирають кігтями кору, труться спинами до стовбурів дерев, залишаючи на них клоччя шерсті. У куніцевих для хімічних послань є анальні залози; у бобрів, хохуль, ондатр – мускусні залози. Коти, собаки і щури мітять територію сечею. Лемури випускають собі на долоні кілька крапель сечі і натирають навколишні предмети. Кролики і сумчасті політухи позначають свою територію підборіддями, соболі – підшвами ніг.

НЕ ЛИШЕ ХІМІЯ

З ацікавити особину іншої статі можна не лише шифруванням у вигляді хімічних речовин. Аби лише сподобатися і бути обраними, винахідливі тварини використовують пісню, танець, прикраси і подарунки. Але про ці винаходи ви дізнаєтесь згодом.

Далі буде.

